

## HANNE KJÖLLER



## Arbetstidsförkortning – för vem?

Hanne Kjoller är ledarskribent på Dagens Nyheter.

**F**orskarna är arga. Vänstern och miljöpartiet glada. Nu har äntligen arbetet med det forskningsprojekt vars resultat är bestämt på förhand satts i gång.

Bakgrunden är vårens budgetuppgörelse, där regeringens samarbetspartier lyckades driva igenom en undersökning med syftet att utvärdera om människor mår bättre av att med samma lön arbeta sex timmar om dagen i stället för åtta.

För att undanröja alla kvarvarande eventuella risker för ett icke önskvärt resultat har projektbeskrivningen för säkerhets skull saltats med denna formulering om urvalskriterier:

»Uppdraget till Arbetslivsinstitutet är att välja ut arbetsplatser där mätbara resultat kan förväntas, det vill säga att välja ut arbetsplatser som har en sådan arbetsmiljö – fysisk och psykosocialt – att man kan förvänta sig att de individer som ingår i försöket har en påtaglig nytta av att delta, i det avseendet att deras hälsa påverkas.«

Skål för den fria forskningen!

90 miljoner kronor får vi medborgare punga ut för beställningsjobbet. Med den demografiska mardröm som väntar runt hörnet i kombination med en massarbetslöshet av 1930-talsmätt (som av politiska skäl kamouflerats till ohälsa) kan man tycka att det vore smartare att undersöka hur arbetskraften kan arbeta mer – inte mindre. Det är en invändning.

**En annan invändning** levererar professor Ryszard Szulkin från sociologiska institutionen vid Stockholms universitet och likaledes representant vid regionala etiknämnden. Han ifrågasätter om ett projekt som går ut på att ge ett antal personer 33 procent högre timlön och sedan undersöka om de trivs bättre med den högre ersättningen verkligen är att betrakta som forskning.

Robert Erikson, professor i sociologi men också styrelseledamot hos just Arbetslivsinstitutet, använder ordet »sorgligt« för att beskriva sin uppfattning om en forskning som enligt honom omöjligt kan resultera i några generaliserbara svar.

**Det finns en rad** sociologiska studier som visar att människor mår bättre när någon bryr sig om dem. Tänk dig att du dag efter dag städar kulverten på sjukhuset utan att någon knappt ser dig. Och så en dag väljer det in psykologer, läkare och sociologer som alla vill veta hur just du har det. Klart som sjutton att det gör gott för själen.

Jag är inte någon fundamentalistisk motståndare till arbetstidsförkortning.

*Ska det arbetstidsförkortas någonstans så är det inom vård och omsorg. För oss andra med stimulerande skrivbordsjobb undrar jag hur uttröttande det egentligen är med åtta timmars arbetsdag.*

Tvärtom har jag ifrågasatt det självklara i att heltid mestadels innebär samma veckoarbetstid oavsett vad man arbetar med. Jag har själv provat på en rad yrken – längre tid och kortare – och jag vill utifrån mina erfarenheter hävda att det långt ifrån alltid är så himla kul eller stimulerande att arbeta med människor.

Att klockan tre på fredagsnatten vara åtta personer som sitter på en vildsint narkoman för att sy en särskada i huvudet är inget jag längtar tillbaka till. Inte heller längtar jag efter att vara den första som på flera månader tar ut en gammal och vanvärdad människas tandprotes. Eller att på en underbemannad psykavdelning lägga en knallpsykotisk ishockeyspelare med en sisådär 85 kilo muskler innanför skinnet i bälte.

Men att arbeta med hjälpsökande människor är framför allt tröttande. Ju

närmare man kommer, desto mer själsligt uttröttad blir man.

**Därför tycker inte** jag att det är särskilt konstigt att läkare är minst borta från jobbet och att undersköterskor och biträden är mest borta. Röntgenrond, kandidatundervisning, diktering, egen forskning är säkert krävande på sitt sätt. Men just dessa arbetsuppgifter erbjuder också en återhämtning från det direkta – ömsom själsligt utsugande, ömsom själsligt givande – mötet med en människa i någon form av nöd.

Ingen kräver att Ann-Sofie von Otter ska riva av en åttatimmarsaria för att förtjäna en heltidslön. Ingen väntar sig åtta timmar långa balett- eller teaterföreställningar (mejla mig inte, jag vet att dessa kulturarbetares arbetsdagar också fylls av träning, repetitioner, medier etc).

Däremot väntar vi oss att en dagisfröken ska sjunga, dansa, prata, trösta och läsa åtta timmar i sträck på en scen där ljudnivån ofta är högre än på både Operan och Dramaten.

Nej. Ska det arbetstidsförkortas någonstans så är det inom vård och omsorg. För oss andra med stimulerande skrivbordsjobb undrar jag hur uttröttande det egentligen är med åtta timmars arbetsdag. Det är i alla fall inte dagarna på tidningen som suger musten ur mig, utan snarare hur jag väl hemma måste städa bostadsrättsföreningens tvättstuga, soprum, entré och trapp eftersom det är för dyrt att anställa någon av den dryga miljon människor i arbetsför ålder som inte går till jobbet en vanlig dag.

**Ingen lider kanske av** att journalister utöver sin gängse arbetstid städar trappor utan ersättning. Men nog sjutton är det någonting snett när några av Sveriges främsta cancerforskare står och steker plättar på dagis samtidigt som hundratals arbetsföra individer sitter hemma och rullar tummarna. Där skulle verkligen en arbetstidsreform behövas, så att åtta timmars arbetsdag verkligen stannade någonstans runt åtta timmar.

Hanne Kjoller